

KIRJA-ARVOSTELUT:

KALEVI RUHALA, Turvallisuuspolitiikka — ulkopoliitiikan ja strategian peruslinjat ydinaseiden aikakaudella, Ulkopoliittinen instituutti, Helsinki, 1977, 301 s.

Kalevi Ruhalan tutkimus on eräs niistä Valtiotieteelliselle tiedekunnalle viime aikoina tarkastettaviksi esitetyistä väitöskirjoista, joille on tunnusomaista liikkuminen sangen laajalla alueella. Vaikka turvallisuuspolitiikka käsitteenä saattaa merkitä hyvinkin erilaisia näkökulmia ja ongelmia runsaalle puolelletoista sadalle nykyiselle kansainvälisen järjestelmän toimijalle, niistä jokaisen keskeisiin ratkaisuihin kuuluvat ulkopoliitiikan ja strategian peruslinjojen hahmottamiset. Vaihtoehdot ovat joillakin valtiotoimijoilla runsaat toisilla kenties olemattomat. Erään tärkeän rajauksen Ruhala suorittaa keskittyen turvallisuuspolitiikan ulkoiseen ulottuvuuteen vain viitaten sen sisäiseen problematiikkaan, jonka kasvavan merkityksen hän kyllä tiedostaa. Perusjakona tarkasteltavassa tutkimuksessa on siis ryhmitely ulkopoliitiikan alueeseen, joka käsittää liittoutumisen, puolueettomuuden ja sitoutumattomuuden vaihtoehdot sekä strategiaosaan ydinpelotuksen, tavanomaisen strategian ja aseidenriisunnan käsittelyineen.

Aihepiiriään Ruhala lähestyy metodinaan »induktioon ja analogiapäätelmiin nojaavien yleistävien selitysten esittäminen tutkimuksen kohteena olevista ongelmista». Soveltamaansa käsittelytapaan hän on päätenyt suoraviivaisesti huomauttaen, »ettei turvallisuuspoliittisten päätösten luonne ole helposti kvantifioitavissa eikä niiden analyysissä sen vuoksi löydy luontevasti sijaa kvantitatiiviselle tutkimusmetodille». Tietty ristiriita on nähtävissä sikäli, että kirjoittaja kuitenkin nojautuu voimakkaasti ja varauksia esittämättä eräisiin kritiikoimaansa metodia seuraten kirjoitettuihin

tutkimuksiin. Selvään on, että tällä käsitelytavalla on merkittävä sija nykyisin monia kansainvälispoliittisia ilmiöitä analysoitaessa. Käytettyä metodia tarkasteltaessa on kysyttävä, onko sen valinta perusteltua nimenomaan kirjoittajan tehtävänasettelun kannalta. Kun selvitettävänä ovat joidenkin kvantitatiiviseen tarkasteluun hyvin soveltuvien erityisilmiöiden sijasta valtioiden ulkopoliitiikan ja strategian peruslinjat ydinaseiden aikakaudella, valittu menetelmä on puolustettavissa.

Ruhalan tutkimuksessa on nimenomaan kysymys turvallisuuspoliittisen kentän perusteellisesta yleiskartoituksesta. Mitä etuja ja varjopuolia eri valinnat tuovat mukanaan? Missä määrin valtioilla yleensä on käytännössä liikkumavaraa turvallisuuspoliittisia perusratkaisuja suorittaessaan? Periaatteellisesti sekä aktorikohtaisesti esim. puolueettomien valtioiden problematiikkaa käsitellen ja ratkaisuvaihtoehtoja vertaillen kirjoittaja muovaa kuvaa ulkopoliitiikan ja strategian peruslinjoista. Ainakin implisiittisesti tutkimuksesta käy selville, että esilletuotujen perusratkaisujen lisäksi voitaisiin esittää muitakin vaihtoehtoja. Etenkin puolueettomuuden ja sitoutumattomuuden välimaastossa saattaa esiintyä tapauksia, joihin kummankaan tunnusmerkit eivät täysin sovellu. Myös Kiina on useissa suhteissa erikoistapaus vallitsevan kansainvälisen järjestelmän toimijana. Maan kykyjen jatkuvasti kasvaessa sen merkitys sekä yleismaailmallisesti että etenkin Aasiassa käy yhä selvemmäksi. Tämän vuoksi olisi Kiinan poliittisten ja strategisten peruslinjojen yhtenäinen tarkastelu tutkimuksessa puoltanut paikkaansa. Ehkä myös YK ja globaalit taloudelliset yhteistyöpyrkimykset olisivat ansainneet syvempää huomiota, sillä monien valtioiden odotuksissa ja perusratkaisuissa näillä on tärkeä sija. Suoritettuun turvallisuuspoliittiseen analyysi-

siin liittyy hyödyllinen alan peruskäsitteistön selkiyttäminen, jonka kirjoittaja asettaa työhönsä toissijaiseksi tavoitteeksi. Kaikesta huolimatta »maailmalla» yhä esiintyyne sekavuutta esim. liittoutumattomuus-sitoutumattomuuskäsitteiden kohdalla pelkästään englanninkielisiin termeihin ja niiden käännöksiin liittyen?

Useasti keskustellaan siitä, mitä seikkoja on pidettävä keskeisinä väitöskirjaa opinnäytteenä arvioitaessa. Yksimielisyys vallinne siitä, että kirjoittajan on kyettävä hallitsemaan työssään tieteellisen metodin valinnan ja seuraamisen vaatimukset. Mielipiteet näyttävät eroavan siinä, missä määrin herätteiden antamiseen on tutkijanuran tässä vaiheessa kiinnitettävä huomiota. Paitsi että Kalevi Ruhalan työ täyttää ulkopoliittikan ja strategian aloilla yleiskatsauksena tärkeän sijan, se kohdaltaan joka tapauksessa antaa noita herätteitä mm. turvallisuuspolitiikan ulkoiset ja sisäiset ulottuvuudet yhdistävälle tutkimukselle. Pidän erityisen tärkeänä sitä, että johtopäätelmiä tehtäessä on kiinnitetty huomiota sidonnaisuuteen, joka valitsee turvallisuuspoliittisten peruslinjojen valinnan ja noudattamisen sekä toisaalta kansainvälisen järjestelmän kehityksen välillä. Kirjoittaja suorittaa tämän yhdistämisen kyllä vain suppeasti, mutta tuo mielenkiintoisesti esille, miten turvallisuuspoliittisten ja strategisten peruslinjojen taustana on nähtävä kansainvälisen järjestelmän muuttuminen. Hän viittaa käsitteisiin kansallisvaltiojärjestelmä, turvallisuusjärjestelmä, rauhanjärjestelmä. Ne ovat ajatusmalleja, tasoja, joilta toiselle siirtyen kansainvälinen järjestelmä voi ehkä kehittyä. Samalla turvallisuusongelmien luonne muuttuu. Kuten Kalevi Ruhala osoittaa, turvallisuuspolitiikan ongelmiin kohdistuvilta selityksiltä ei voi vaatia kansainvälisen järjestelmän kulloisenkin kehitysvaiheen ylittävää pysyvyyttä. Ydinaseiden alkakauden turvallisuus-käsitystä ei kenties tunnusteta toisenlaisten järjestelmien vallitessa.

Jaakko Ilvessalo